

AskREACH završna regionalna konferencija
OSTVARIVANJE PRAVA POTROŠAČA NA INFORMACIJU O ŠTETNIM
SUPSTANCAMA U PROZVODIMA POMOĆU DIGITALNIH ALATA

#Scan4Chem
23. 12.2021.

Ostvarivanje prava potrošača na informaciju
o supstancama koje izazivaju zabrinutost u proizvodima u Srbiji

Jasminka Randjelović, ALHem

Umwelt
Bundesamt

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

Šta je proizvod u smislu Zakona o hemikalijama, odnosno EU Uredbe REACH?

Hemikalije su:

- **supstance (hemijski element i njegova jedinjenja)-**
- **smeše (smeša ili rastvor sastavljena od dve ili više supstanci)**

Npr. etanol, aceton, sona kiselina, sredstva za čišćenje, detergenti, boje, lakovi, auto kozmetika, građevinska hemija, i sl.

- **Proizvod** je predmet kojem se tokom proizvodnje daje poseban oblik, površina ili dizajn koji određuju njegovu funkciju u većoj meri nego njegov hemijski sastav;
- Npr. igračke, posuđe, odeća, obuća, nameštaj, sportska oprema, električni i elektronski uređaji, školski pribor, itd

Šta su supstance koje izazivaju zabrinutost engl. Substances of Very High Concern (SVHC)?

Karcinogene 1A/1B

Mutagene 1A/1B

Toksične po reprodukciju 1A/1B

+

(v) **Persistentne (dugotrajne)**

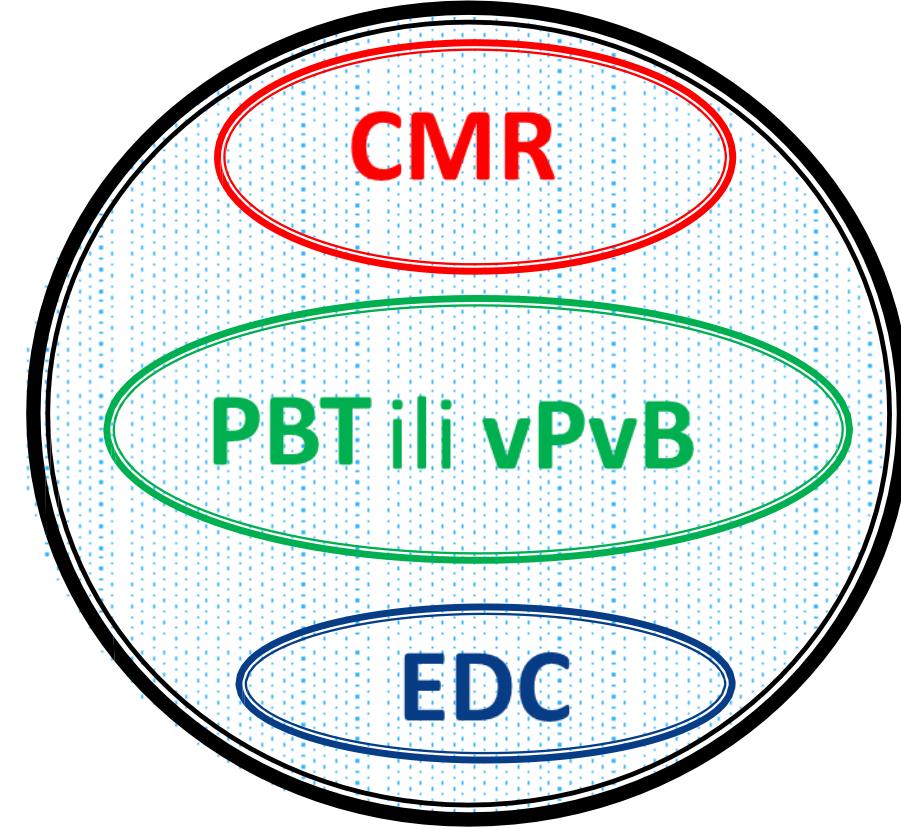
(v) **Bioakumulativne**

Toksične

+

one koje predstavljaju ekvivalentan nivo
zabrinutosti npr. endokrini disruptori (ometači)

**Endocrine Disrupting Chemicals
(EDC)**

May cause risks to human
health and the environment

ECHA Lista kandidata SVHC

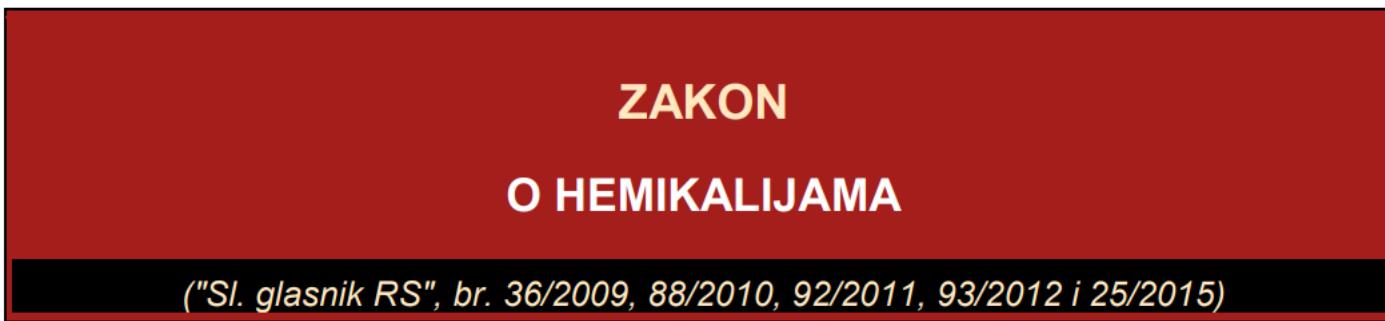
ECHA > Information on Chemicals > Candidate List

Candidate List of substances of very high concern for Authorisation

(published in accordance with Article 59(10) of the REACH Regulation)

Na ECHA Listi trenutno ima **219** unosa

Substance name	EC No.	CAS No.	Date of inclusion	Reason for inclusion	Decision	IUCLID dataset
Phenol, alkylation products (mainly in para position) with C12-rich branched alkyl chains from oligomerisation, covering any individual isomers and/ or combinations thereof (PDDP) 4-isododecylphenol EC No.: - CAS No.: 27459-10-5	799-972-3	-	08/07/2021	Toxic for reproduction (Article 57c) Endocrine disrupting properties (Article 57(f) - environment) Endocrine disrupting properties (Article 57(f) - human health)	D(2021)4569-DC	

U Republici Srbiji Lista supstanci kandidata za Listu supstanci koje izazivaju zabrinutost sadrži **211** unosa!
Lista o dopunama Liste supstanci kandidata za listu supstanci koje izazivaju zabrinutost (Sl.glasnik RS, br.86/21)

Član 27. Zakona o hemikalijama (Art.33 REACH)

("Sl. glasnik RS", br. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 i 25/15)

- 1. Proizvođač, uvoznik ili distributer proizvoda koji sadrži supstancu koja izaziva zabrinutost u koncentraciji većoj od 0,1%, dužan je da svakom distributeru ili daljem korisniku u lancu snabdevanja dostavi informacije dovoljne za bezbednu upotrebu tog proizvoda, a najmanje ime te supstance.**
- 2. Proizvođač, uvoznik ili distributer imaju dužan je da bez naknade, na zahtev potrošača, dostavi informacije o supstanci iz stava 1. ovog člana.**

INSPEKCIJSKI NADZOR-kaznene odredbe

PRIVREDNI PRESTUP (član 27, stav 1)-propisana kazna je od **1.500.000-3.000.000 dinara**

PREKRŠAJ (član 17, stav 2) – propisana kazna je od **500.000-1.000.000 dinara**

Министарство
пољопривреде и
заштите животне
средине

2015-2016

PROJEKAT:
**“Jačanje kapaciteta i strateškog
partnerstva za bezbedno upravljanje
hemikalijama u Republici Srbiji”**

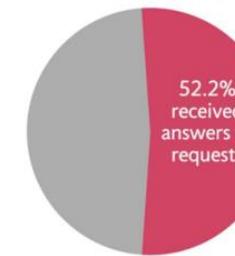
Sprovedena
kampanja
„IZBORI SE DA
ZNAŠ!“

http://www.alhem.rs/wp-content/uploads/2016/05/Izvestaj-o-kampanji_Final-LATINICA-1.pdf

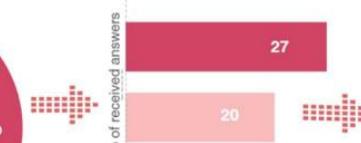

RESULTS OF THE CAMPAIGN THE FIGHT TO KNOW!

Overall communication with distributors

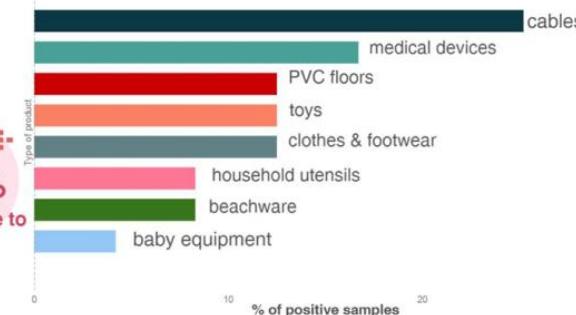

Quality of answers to requests

22,2% concrete answers compliant with the Law

Laboratory analysis on content of phthalates in selected products (% positive samples*)

*The percentage of positive samples refers to products in which concentrations of phthalates were equal or higher than 0.1% based on laboratory analyses

Find out if the products you buy contain substances of very high concern (SVHC)

EU LIFE AskREACH projekat

Reference: LIFE16 GIE/DE/000738

Title: Enabling REACH consumer information rights on chemicals in articles by IT-tools (LIFEAskREACH)

Coordinating beneficiary: Umweltbundesamt (UBA)

Associated Beneficiaries:

19 NGOs, agencies, institutions from
18 European countries.

Supporters: ECHA, several (competent) authorities for chemicals, article suppliers, chemical suppliers (CEFIC)

Duration: 01/09/2017 – 1/03/2023

www.askreach.eu

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

The Project LIFE AskREACH (No. LIFE16 GIE/DE/000738) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

This project was funded by the German Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety with means of the Advisory Assistance Programme for Environmental Protection in the Countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia. It is supervised by the German Environment Agency (Umweltbundesamt, UBA).

Republika Srbija

Projekat "Ostvarivanje prava potrošača na informaciju o prisustvu opasnih hemikalija u proizvodima u Srbiji i zemljama Zapadnog Balkana"

Period: 11/2018-12/2021

Ref. broj 112892 and File Number Z 6-90 213-38/21

ALHem je eksterni partner iz Srbije koja učestvuje u realizaciji projekta LIFE AskREACH zajedno sa drugim organizacijama iz 18 zemalja EU.

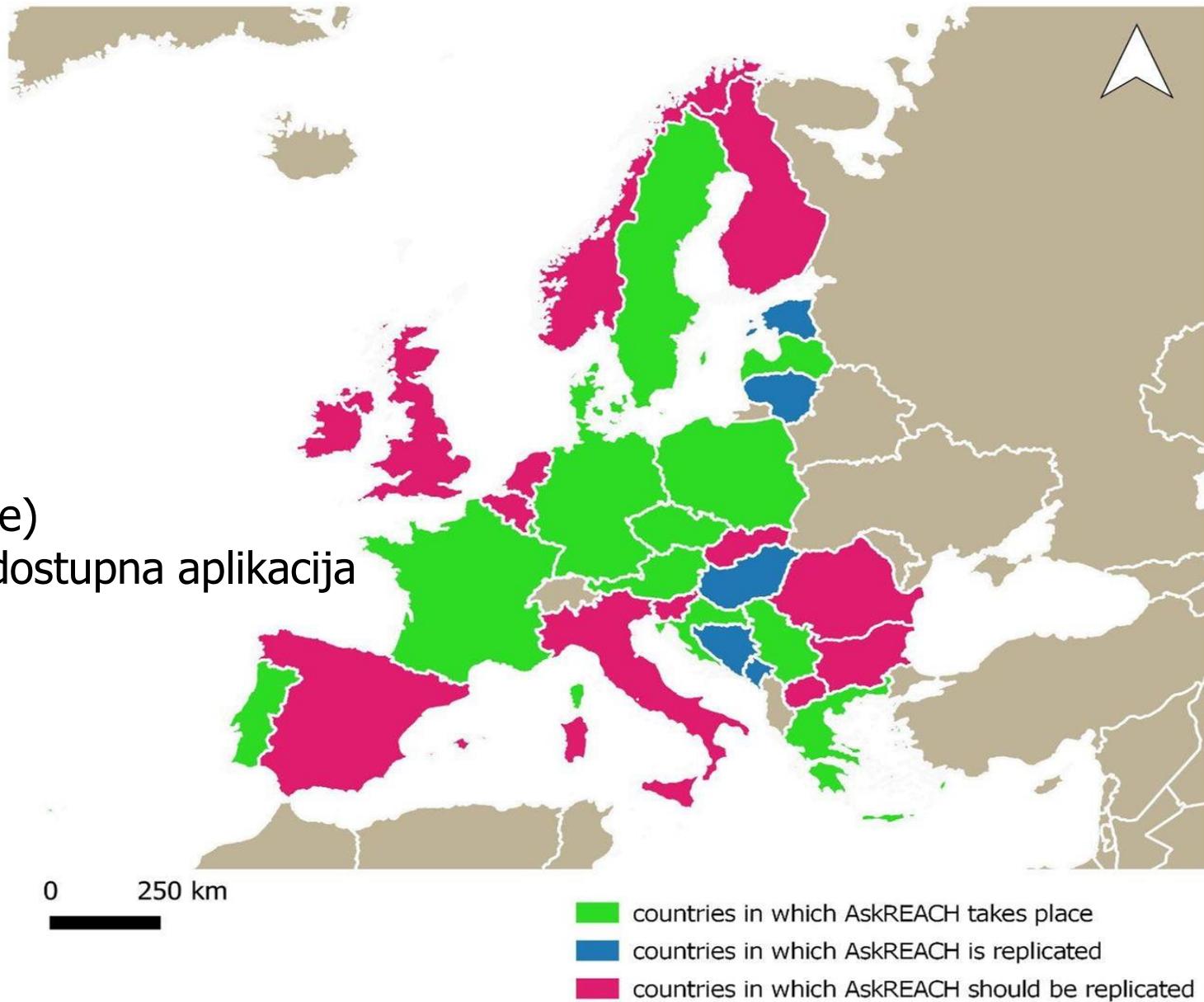
<http://www.alhem.rs/ask-reach>

CRTA: Švedska Sverige

AskREACH

- Life Project (EU-wide)
- Zemlje u kojima je dostupna aplikacija

CILJEVI projekta

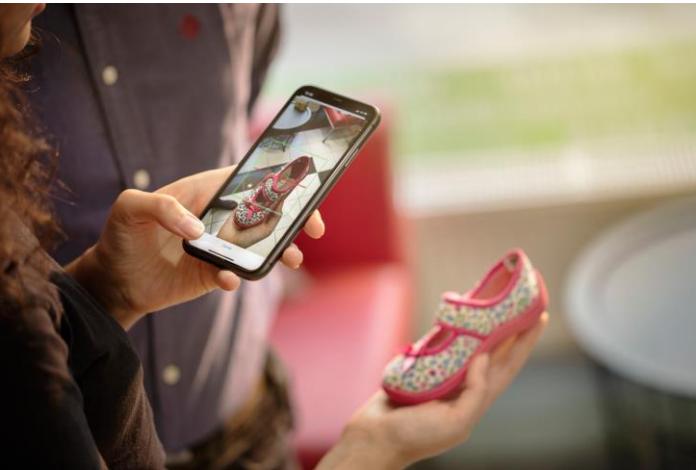
- **Prvi specifični cilj projekta**, odnosno društvena promena koju smo hteli da postignemo jeste da građani više koriste pravo na informaciju o štetnim hemikalijama u proizvodima putem korišćenja aplikacije Scan4Chem, na osnovu čega donose pametne izbore o kupovini i tako promenom potrošačkih navika na ličnom nivou štite svoje zdravlje, zdravlje svoje porodice, javno zdravlje, kao i životnu sredinu.
- **Drugi specifični cilj projekta** je podizanje svesti i znanja snabdevača proizvoda o obvezama koje proizilaze iz člana 27 Zakona o hemikalijama, odnosno **poboljšanje komunikacije** u lancu snabdevanja između proizvođača, uvoznika, distributera i trgovaca u maloprodaji, kao i između snabdevača proizvoda i potrošača.
- **Treći specifični cilj projekta** jeste **unapređenje komunikacije ALHem-a sa građanima** čime se povećava ne samo vidljivost teme, već i prepoznatljivost organizacije u široj javnosti.

Dugoročni cilj:
Podstići potražnju za proizvodima bez SVHC

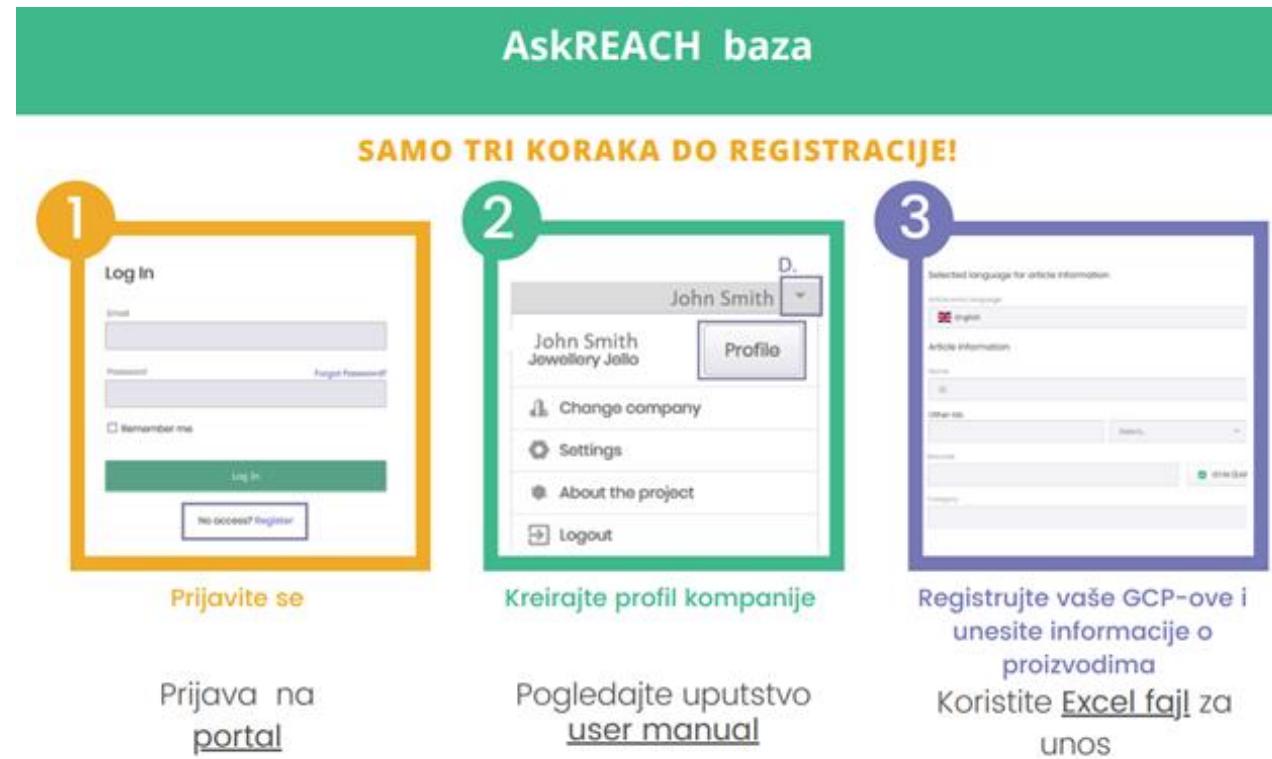
Kako to postići? Primenom IT alata!

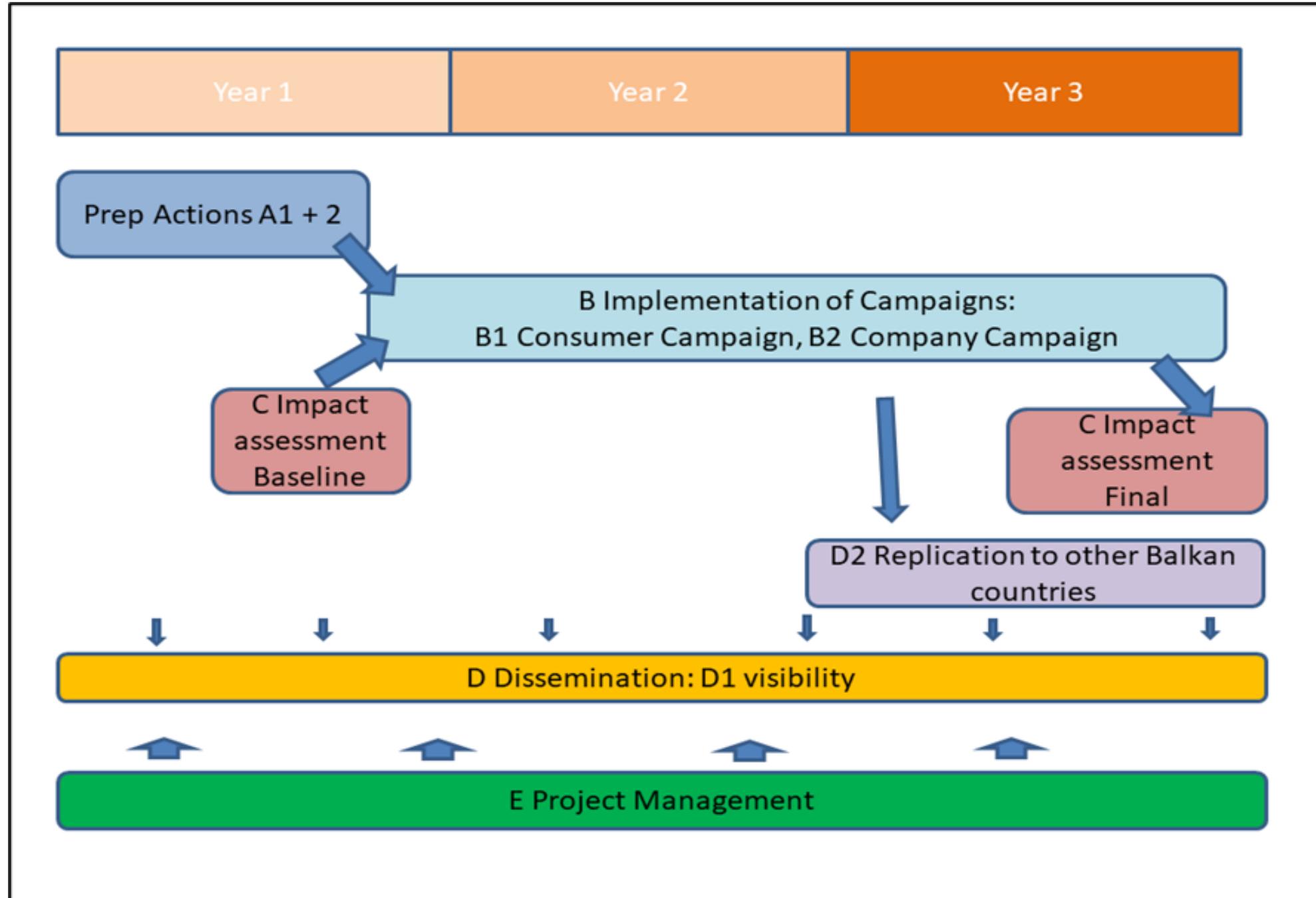
Scan4Chem app namenjena potrošačima

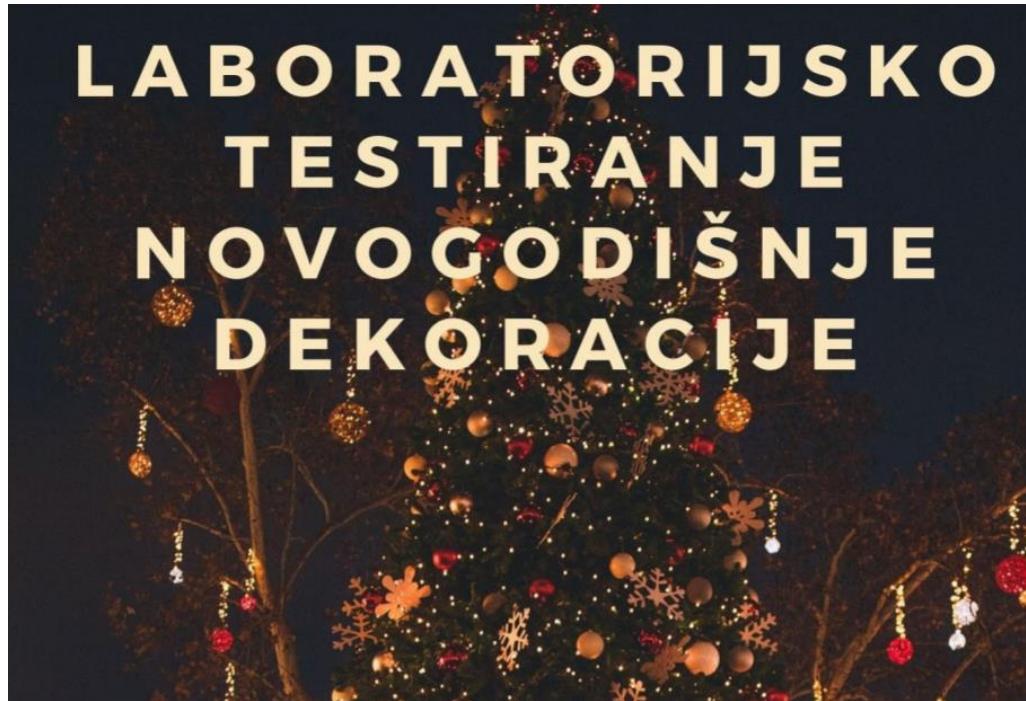
Kako bi informacije o SVHC učinili što dostupnijim potrošačima, u sklopu projekta je razvijena **aplikacija za mobilne telefone Scan4Chem** koja može da se koristiti širom Evrope i koja omogućava potrošačima da skeniranjem barkodova na proizvodima saznaju da li proizvod sadrži SVHC.

AskREACH baza namenjena kompanijama

Testiranja u okviru projekta AskREACH (2019)

Usporivači gorenja pronađeni su u ukrasima za jelku u koncentracijama većim od 0,1%, i to se u sva tri slučaja radilo o **dekabromodifeniletru** (**DecaBDE**).

Kratkolančani hlorovani parafini pronađeni su u 13 proizvoda, od čega u 8 u koncentracijama većim od 0,1%

Ukupno testirano 33 uzoraka; 15 plastičnih jelki, 11 novogodišnjih ukrasa, 7 kablova sa svećicama

U polovini testiranih proizvoda, otkriveno je prisustvo supstanci koje izazivaju zabrinutost u koncentracijama većim od 0,1%.

Više od jedne četvrtine testiranih plastičnih jelki nisu smele da se nađu na tržištu, jer su koncentracije supstanci koje izazivaju zabrinutost u njima prelazile granične vrednosti (**SSCP** u konc. > 0.15%)

Šest od sedam testiranih kablova sa svećicama sadržavale su **DEHP** > 0.1 % (čak i do 30%)

AskREACH- Testiranje sportske opreme (2020)

The AskREACH New Year's-test: Sports and leisure articles

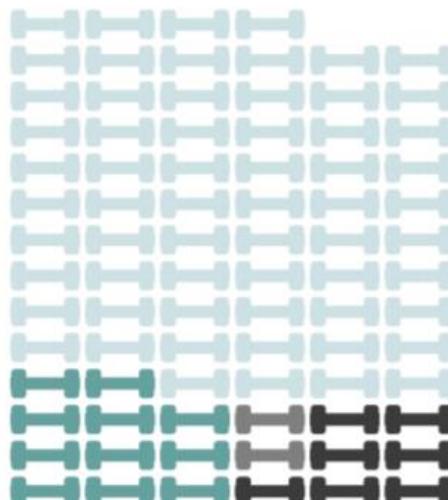
January 2021

LIFE AskREACH tests: sports and leisure articles

HARMFUL SUBSTANCES IN SPORTS ARTICLES

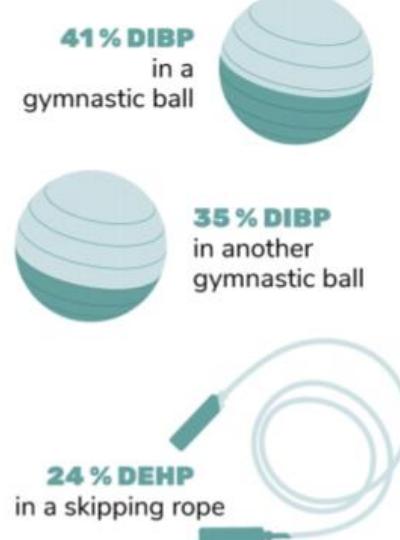

82 products were tested for SVHCs
(Substances of very high Concern)...

24 % of the samples contain SVHCs
9 articles contain SVHCs over 0,1 %
7 articles are not marketable

Sad leaders

Prisustvo u medijima

Oko 180 objava
u medijima
(2019-2021)

portali, štampa,
TV, radio

Portali
[danas.rs](#) 165 902
[nedeljnik.rs](#) 43 654
Tanjug
[www.rtv.rs](#)
[nova.rs](#) 363 724
[espresso.rs](#) 348 269
[b92.net](#) 231 098
[zena.blic.rs](#) (blic.rs- 1 093 002)
[rs.n1info.com](#) 260 931
[krstarica.com](#)
[www.dnevnik.rs](#)
[www.politika.rs](#) 56 567
[www.mondo.rs](#) 560 185
[srbijadanas.com](#) 423 180
[lovesensa.rs](#) 22 422
[biznis.telegraf.rs](#) (telegraf.rs- 2 462 960)
[013info.rs](#)
[online-news.rs](#)
[instore.rs](#)
[energijabalkana.net](#)
[novaekonomija.rs](#)
[energetskiportal.rs](#)
[bif.rs](#)
[biznis24.rs](#)
[dnevno.rs](#)
[potrosac.info](#)
[24sedam.rs](#)
[vestisrbija.rs](#)
[nsuzivo.rs](#)
[ddl.rs](#)
[energyobserver.com](#)

Elektronski mediji

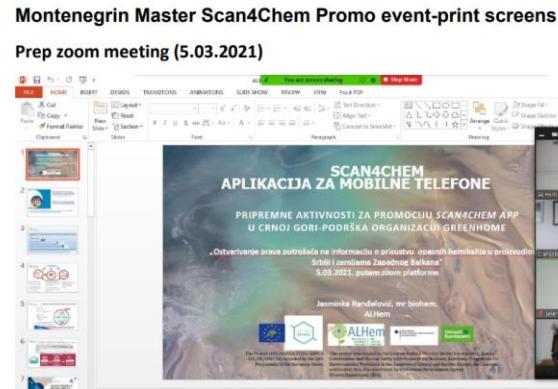
N1 - Dnevnik, Novi dan
Prva televizija - Jutro na Prvoj

Print
[Blic](#) 147k
[Kurir](#) 122k
Informer 2 x 105k
[Politika](#) 64k
[Večernje novosti](#) 119k
Instore
[Narodne novine Niš](#)
[Eko list](#)

Radio

Radio Beograd 1 - Magazin na prvom

D o g a d a j i

tian NGOs webinar (29.04.2021)

Date/dates	Title of the event in English	Kristine Senele:	Scale of the event	Topic of the event	Hosting organization of the event	Hosting country of the event	Number of participants (if available)	How the project was presented
23/05/2019	Meeting with the members of Serbian Chamber of Commerce		national	Introducing Serbian Chamber of Commerce with LIFEAskREACH project	businesses established in Serbia	Serbia	~10	Powerpoint + Oral presentation
10.09.2019	Meeting with Mona company (Fashion company representative and introducing the project		national	introducing the project and database for company,	Company interested for scan4chem database	Serbia	6	Oral presentation
17.09.2019	DemiFest		national	Festival of democracy	CRTA	Serbia	~50	stand/display
25.09.2019.			national	Presentation of the project in order to find a mutual interests in identification of companies from Serbia which had already introduced Oeko-Tex 100 standard willing to upload data of SVHC in their products.	Laboratory (Oeko-Tex 100 certification body)	Serbia		3 Oral presentation+project leaflets
17.01.2020	First preparatory meeting with Serbian Chamber of commerce for international seminar		national	IT tools developed under the LifeAskREACH project has been discussed	businesses established in Serbia	Serbia	7	Oral presentation
27/11/2020	Leacture at Seminar about chemicals in toys. Title: Chemicals in Toys		national	Alternative Toys	general public	Montenegro	~20	Oral Presentation
10.12.2020	Expert debate - international			Presentation of the Report „Soft Plastic, Harsh True“- Phthalates in articles on the Serbian market	CSOs, science, competent authority	Serbia	35	Oral Presentation
29/04/2021	Webinar for Croatian's NGOs - international			The right to information on hazardous chemicals in everyday consumer products	CSOs	Croatia	~20	Two oral presentations
03.11.2021	Promotional live event of the Master app in Montenegro - international			PR event prmotion of Scan4Chem app for consumers in Montenegro	PR Agency	Montenegro		The event was organized in a rented furnished apartment because this was the way to show realistically the everyday items that may contain hazardous chemicals.
03.10.2021	ALHem was invited to share experience on the event organized by ESAP BIH 2030+ - international			Chemical Safety within EU Context: Sharing Knowledge and Looking at Positive Practices	competent authorities in Bosnia & Herzegovina	Bosnia & Herzegovina	~100	Oral presentation
14.07.2021.	Seminar on hazardous chemicals nad Scan4Chem			hazardous chemicals in products and promote the use of Scan4Chem app in everyday life . International	Center for Environment	Bosnia & Herzegovina	~20	2 Oral presentations

Šta posle zvaničnog završetka ovog projekta?

- Nastavljamo sa ulogom regionalnog administratora Scan4Chem aplikacije
- Pružamo pomoć kompanijama da unesu podatke u AskReach bazu
- Odgovaramo na pitanja građana/potrošača u vezi sa korišćenjem aplikacije
- Nastavljamo sa promocijom Scan4Chem aplikacije u okviru ALHem-ovih drugih projekata koji se bave supstancama koje izazivaju zabrinutost
- Nastavljamo rad sa kompanijama za pronalaženje bezbednijih alternativa za najopasnije hemikalije

Hvala na pažnji!

